

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XX., číslo 21

12. 11. 2023 / neprodejné

Z OBSAHU	Za Wandou Póltawskou	05
	Islám a křesťanský realismus	10
	Kardinál Duka hovoří o svých „dubiích“, radikální sekularizaci a hluboké krizi Církve	14

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

Čekání na Ženicha

V posledních týdnech liturgického roku nám církev staví před oči poslední věci člověka: smrt, soud, nebe a peklo. Pro mnohé lidi jsou spojeny s náladou listopadového počasí plného mlh, opadávajících a tlejících listů a sychravé zimy. Není tedy divu, že se myšlenky na ně vyhýbají a mluví o nich s rozpaky. Ale pro dobré zaměření lidského života na této zemi jsou právě poslední věci tím rozhodujícím. Kvalitní cíl určuje kvalitu celého života. Jestliže mnozí naši současníci se řídí zásadou *Carpe diem* – Urvi z každého dne co nejvíc pro sebe a nestarej se o to, co přijde, neznamená to, že je to správné zhodnocení lidského života. Existuje i křesťanské *Carpe diem*. Tak žili a žijí svätci, kteří každý den přijímají jako

příležitost proměnit darovaný čas k oslavě Boha a službě lásky.

Náš Pán mluvil o cíli pozemského putování různými obrazy. Jedním z nejkrásnějších je podobenství o deseti družičkách, které čekají na návrat svého pána ze svatby. Rámecem tohoto příběhu z Matoušova evangelia (25,1–13) je židovská svatba. Ženich ji slavil v bydlišti své nevěsty a po skončení veselí si ji odvezl do svého domu. Ten byl často vzdálen od místa slavení svatby hodiny cesty. Nebylo tedy jisté, v kterou hodinu mladý manželský pár dorazí domů. Bylo třeba na něj čekat a přivítat ho. V tomto podobenství Ježíš mluví ze svého srdce. Chystá se přijít k nám jako ženich do svého domu. Je pozoruhodné, že v podobenství

přímo nejmenuje nevěstu – i když některé staré evangelijní rukopisy ji tam dodávají. Smyslem této zvláštnosti je naznačit nám, že tou nevěstou jsou všichni, kdo s církví toužebně vyhlížejí jeho příchod. Lásky, s jakou církev dnešní doby vyhlíží příchod svého Pána, je kritériem jejího duchovního zdraví a její autentičnosti. Jestliže se bude utápět jen v zájmech o sebe a své pozemské záležitosti, nebude přitažlivá. Jen když bude ukazovat jasně k poslední věci a žít láskyplným očekáváním Ženicha, stane se opět světlem tomuto světu.

*P. doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.
kanovník, proděkan KTF UK*

Kolik je na světě katolíků?

U příležitosti 97. světového misijního dne, který se slavil v neděli 22. října, přinesla agentura Fides několik statistických údajů, které se týkají katolické církve ve světě.

Údaje jsou převzaty z posledního vydání „Statistické knihy církve“ (aktualizované k 31. prosinci 2021) a týkají se členů církve, církevních struktur, zdravotní péče, sociální péče a vzdělávání. K 31. prosinci 2021 činil počet obyvatel světa 7 785 769 000, přičemž oproti předchozímu roku došlo k nárůstu o 118 633 000. Celosvětový podíl katolíků se oproti předchozímu roku mírně snížil (-0,06 %) a činí 17,67 %.

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Vira

Celkový počet katolíků

K 31. prosinci 2021 bylo na světě 1 375 852 000 katolíků s celkovým nárůstem o 16 240 000 oproti předchozímu roku. Tento nárůst se týká všech kontinentů s výjimkou Evropy (-244 000). Stejně jako v minulosti byl nárůst zaznamenán především v Africe (+8 312 000) a v Americe (+6 629 000), následované Asií (+1 488 000) a Oceánií (+55 000).

Celkový počet biskupů

Celkový počet biskupů ve světě se snížil o 23 na 5 340 osob. Snížil se počet diecézních biskupů (-1) a řeholních biskupů (-22). Diecézních biskupů je 4 155, zatímco řeholních biskupů je 1 185.

Celkový počet katolických kněží

Celkový počet kněží ve světě se snížil na 407 872 (-2 347). Kontinentem, který zaznamenal výrazný pokles, byla opět Evropa (-3 632) a také Amerika (-963). Nárůst byl zaznamenán v Africe (+1 518), v Asii (+719) a v Oceánii (+11). Počet diecézních kněží ve světě se snížil o 911 a dosáhl celkového počtu 279 610. Počet řeholních kněží se snížil o 1 436 na celkových 128 262.

Celkový počet stálých jáhnů

Stálých jáhnů ve světě nadále přibývá, oproti poslední statistice se zvýšil o 541, tedy na 49 176. Nárůst byl zaznamenán na všech kontinentech: Africe (+59), Americe (+147), Asii (+58), Evropě (+268) a Oceánii (+9).

Celkový počet řeholníků a řeholnic

Počet řeholníků bez kněžského svěcení se snížil o 795 na 49 774. Pokles byl zaznamenán v Americe (-311), v Evropě (-599) a v Oceánii (-115). Nárůst v Africe (+205) a v Asii (+25).

Došlo k celkovému poklesu počtu řeholnic o 10 588 na celkových 608 958. Nárůst byl opět zaznamenán v Africe (+2 275) a v Asii (+366), pokles v Evropě (-7 804), Americe (-5 185) a Oceánii (-240).

Celkový počet seminaristů

Celkový počet hlavních seminaristů, diecézních i řeholních, se letos snížil o 1960 na 109 895. Nárůst byl zaznamenán pouze v Africe (+187), pokles v Americe (-744), Asii (-514), Evropě (-888) a Oceánii (-1).

Celkový počet menších seminari-

stů, diecézních a řeholních, se zvýšil o 316 na 95 714. K poklesu došlo v Americe (-372), Asii (-1 216), Evropě (-144) a Oceánii (-5), zatímco v Africe byl zaznamenán nárůst (+2 053).

Stav katolického školství

V oblasti vzdělávání provozuje katolická církev 74 368 mateřských škol se 7 565 095 žáky; 100 939 základních škol s 34 699 835 žáky; 49 868 středních škol s 19 485 023 žáky. Církev se také stará o 2 483 406 středoškoláků a 3 925 325 vysokoškoláků.

Počet katolických nemocnic a zdravotnických středisek

Mezi zdravotnická, charitativní a asistenční zařízení spravovaná ve světě katolickou církví patří např.: 5 405 nemocnic, 14 205 léčeben, 567 leprosárií, 15 276 domovů pro seniory, chronicky nemocné a postižené, 9 703 sirotčinců, 10 567 mateřských škol, 10 604 manželských poraden, 3 287 sociálně rehabilitačních center a 35 529 jiných druhů ústavů.

cirkev.cz

Ukrajina, kardinál Parolin: Řešení konfliktu je odpovědností všech

Ve videoposelství zasláném u příležitosti konference o mírovém plánu, která se konala 28. a 29. října na Maltě, kardinál

státní sekretář zopakoval, že zbraně konfliktu neřeší, Svätý stolec vyzývá k „respektování mezinárodního práva, ze-

jména s ohledem na územní celistvost“, a k humanitárním akcím pro návrat vězňů a dětí do země.

SLOVO KNĚZE

Jedenáctý listopad není pouze dnem, kdy si připomínáme sv. Martina a který je spojen s pojidáním vodní drůbeže. Je také dnem válečných veteránů, neboli připomínkou konce „Velké války“. Na něm svědky prvoválečné hrůzy můžeme narazit snad i v té nejzapadlejší víscce. Vždy mne překvapí, že i osady tvořené několika chalupami přispěly svými osadníky do toho krutého „mlýnku na maso“, který požírá muže v produktivním věku a zároveň při tom vyrábí sirotky, vdovy a zoufalé rodiče, kteří se se svými syny setkají až na věčnosti, dá-li Bůh. Oběti války totiž nejsou jen ti, jejichž jména jsou ozdobným písmem vytesána do kamene.

Po prožitých hrůzách této války, si mnozí mysleli, že se lidstvo poučilo a další válku nedopustí. Jenže za dvacet let tu byla další a ještě zrudnější. A mlýnky na maso se rozemlely znovu. A po více jak sedmi desetiletích, kdy si větší část Evropy užívala míru opět můžeme slyšet válečnou rétoriku. A mnozí se začínají obávat. Nutno ale dodat, že jiní se snad těší, neboť jedna z nejhorších dnešních nadávek zní „chcímír“. A dokonce tento pejorativní novotvar vychází i z úst některých katolických bratří a sester. Stačí zabrousit do diskuzí na sociálních sítích nebo zapnout rádio, televizi či otevřít noviny.

To jsme se fakt už zbláznili? Copak radost nad mrtvými, z té či oné strany, civilisty či vojáky je normální? Je opravdu nutné zaujmout pevné stanovisko a za každou cenu fandit některé ze stran, pokud možno té „správné“? Je v těchto válkách ještě vůbec možno nalézt kladného a křišťálově čistého hrdinu? Kolik otců, synů, bratrů, manželů, snoubenců a všemožných civilů musí ještě zemřít, než si představitelé rozhádaných stran sednou ke stolu a podepíší mírové dohody a podají si ruce? A nešlo by to takhle náhodou rovnou bez těch mrtvých?

Asi jsme opravdu nepoučitelní.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

Větší a tvůrčí nasazení je nezbytností, jinak zůstane mír vzdálený. A především se bude nadále násobit násilí, smrt nevinných, ničení měst a životního prostředí. Kardinál Pietro Parolin se opět připojil k papežovým „nesčetným intervencím“, které s „bezprecedentní naléhavostí“ učinil ve prospěch národa, jako je Ukrajina, Františkem systematicky definovaná jako „mučednická“. Slova, která státní sekretář adresoval mezinárodnímu společenství, jsou obsažena ve videoposelství adresovaném více než 65 zemím, které se o víkend na Maltě zúčastnily konference o mírovém plánu, jehož realizaci si přál ukrajinský prezident Zelenskyj.

Nesmiřovat se s tragédií

Summit konaný na ostrově, připomněl kardinál Parolin, je projevem „chvályhodného úsilí“, které bylo prokázáno již na několika setkáních od chvíle, kdy byl návrh na setkání na Maltě předložen na zasedání skupiny G20 v polovině listopadu loňského roku. Povzbudivý důkaz toho, že ozbrojená konfrontace není považována za „nevyhnutelný nástroj řešení

konfliktů“. A skutečnost, že se svět „nesmířil s tragédií“, podle státního tajemníka rovněž naznačuje, že nalezení řešení není „odpovědností pouze Ukrajiny“, ale „společnou odpovědností“.

Doufat v mír

Proto vyzývá k ještě „většímu a kreativnějšímu“ nasazení „na všech úrovních“, k otevření cest, „které se v současnosti zdají nepřijatelné nebo nemožné“, a k připojení se k tomu, co již dělají mnohé mezinárodní orgány, „aby Ukrajina mohla bránit celistvost svého území, zaručit svým občanům bezpečnost a životní potřeby a dosáhnout tolik vyžadovaného míru“. Kardinál zopakoval, že „Svatý stolec vyzývá k dodržování mezinárodního práva, zejména s ohledem na územní celistvost“, a rovněž nabízí podporu humanitárním otázkám, „jako je potravinová bezpečnost a ochrana přírodního prostředí“, a zejména „návratu vězňů a dětí na Ukrajinu“.

Alessandro De Carolis
Vatican News

Patriarcha Pizzaballa zasvětil Svatou zemi Neposkrvněnému Srdci Panny Marie

Kardinál Pierbattista Pizzaballa, latinský patriarcha Jeruzaléma, vykonal v neděli 29. října, na slavnost Panny Marie, Královny Palestiny a Svaté země, akt zasvěcení Svaté země Neposkrvněnému Srdci Panny Marie. Při slavení mše svaté v mariánské svatyni Deir Rafat patriarcha zasvětil církvi, celé lidstvo, národy Blízkého východu a zvláště lid Svaté země Panně Marii.

V aktu zasvěcení se dovolával Mariiny pomoci uprostřed války, která svírá Svatou zemi. Modlil se, aby bděla nad těmi, kdo trpí, prchají před bombardováním nebo ve válce ztratili členy rodiny. „Nyní klepeme na dveře tvého srdce. Jsme tvé milované děti. Jsme přesvědčeni, že v nejnepokojnějších chvílích našich dějin nebudeš hluchá k našim prosbám a přijdeš nám na pomoc,“ modlil se Svatý otec.

Zanikající bratrství

Patriarcha Pizzaballa se modlil, aby Matka

Boží vedla světové vůdce a ty, kdo rozhodují o osudu národů, aby se rozhodovali podle spravedlnosti a pravdy a pracovali pro společné dobro. Připomněl Mariina slova, která řekla svému Synu Ježíši na svatbě v Káně: „Nemají víno“ (Jan 2,3).

„Nyní, Matko, zopakuj tato slova, neboť v naší době nám došlo víno naděje, radost se vytratila, bratrství se vytratilo,“ řekl. „Zapomněli jsme na své lidství a promarnili dar pokoje. Jak moc potřebujeme tvou mateřskou pomoc!“

Zvyšující se počet mrtvých

Podle ministerstva zdravotnictví v Gaze, které je řízeno Hamásem, bylo od 7. října, kdy Hamás zaútočil na Izrael, při izraelských úderech v Gaze zabito více než 8 000 lidí, z toho 3 500 dětí, a zahynulo přes 1 400 osob.

církev.cz

MÁLO JSI SPRAVOVAL VĚRNĚ, POJĎ SE RADOVAT SE SVÝM PÁNEM

19. listopad 2023 – 33. neděle v mezidobí – Mt 25,14–30

Jeroným

Svolal apoštoly a pověřil je učením evangelia, jednoho více, druhého méně. Ne jakoby štědře a střídmě, ale podle schopností těch, kteří je měli přijmout. Tak říká apoštol, že těm, kteří nemohli přijímat pevnou stravu, dával pít mléko (1 Kor 3,2); odtud plyne: Jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a dalšímu jednu, každému podle jeho schopností.

Přijal pozemské smysly a zdvojnásobil své znalosti nebeských věcí. O tvorech poznal rozumem Stvořitele, o tělesných věcech netělesné, o věcech pomíjivých věčné.

A říká: Byl jsi věrný nad málem: všechno, co máme nyní, i když se to zdá být velké a početné, je malé a bezvýznamné ve srovnání s věcmi, které přijdou.

Origenes

A když někdy vidíte, že z těch, kdo od Krista přijali podíl na Božích výrocích, mají někteří více a jiní méně (a takříkajíc ve srovnání s lepšími nerozumějí věcem ani z poloviny), a někteří dokonce ještě méně, uvidíte rozdíly mezi těmi, kdo od Krista přijali Boží výroky. Ti, kteří dostali pět talentů, měli různé schopnosti, ti, kteří dostali dva talenty, měli různé schopnosti, a ti, kteří dostali jeden talent, měli různé schopnosti. Jeden nedosahoval míry druhého. Ale ani ten, kdo dostal jeden talent, nedostal něco zavrženíhodného. Od takového pána je i jeden talent mnoho. A má tři služebníky, jako jsou tři druhy těch, kdo přinášejí úrodu. Pět talentů dostal ten, kdo dokáže všechny rozumné věci v Písmu přivést k božštějšímu smyslu, dva ten, kdo je učený v tělesném učení (neboť dva se zdají být tělesným číslem), a jeden talent dal hospodář tomu, kdo dokáže ještě méně.

Ti kdo vycvičili své smysly, chovají se zdravě, povznášejí se k většímu poznání a pilně učí, obdrželi ostatních pět. Člověk jen stěží získá přírůstek ke schopnosti,

Willem de Poorter: Podobenství o hřivnách (17. st.)

kteřou nevlastní. A dokonce i o jiném učí jen tolik, kolik zná, ne více.

Anebo jinak. Pokud někdy uvidíte někoho, kdo má schopnost učit a prospívat duším a tuto schopnost skrývá, ačkoli se chová poněkud zbožně, můžete bez pochybností říci, že takový člověk obdržel jeden talent a skrývá ho v zemi.

Hilarius

Anebo služebník, jemuž byly svěřeny dvě hřivny, je lidem z pohanů, ospravedlněným vírou a vyznáním Otce a Syna. Vyznal našeho Pána Ježíše Krista jako Boha a člověka ducha i těla. Jemu tedy byly tyto dvě hřivny svěřeny. A jako židovský lid vírou v evangelium zdvojnásobil každé posvěcení, které znal v pěti hřivnách, tedy v Zákoně, tak i tento si zasloužil rozmnožení dvou hřiven chápáním a konáním.

Nebo tento služebník, který dostal jednu hřivnu a ukryl ji v zemi, je lid, který setrvává v Zákoně a který ze závisti vůči pohanům, kteří mají být spaseni, ukryl přijatou hřivnu v zemi. Schovat talent do země znamená zakrýt slávu nového hlásání protikladnou tělesnou vášní.

Řehoř

Schovat talenty do země znamená po-

hřbít přijaté porozumění pod pozemskými skutky.

Tento služebník je obrazem mnoha lidí v církvi, kteří se bojí vykročit na cesty lepšího života, ale už se nebojí nečinně ležet ve svém těle. A přestože se považují za hříšníky, bojí se vykročit na cesty svatosti, ale už se nebojí setrvávat ve svých nepravostech.

Kdo tedy má vědomosti, ať se ze všech sil snaží nemlčet; kdo má hojnost majetku, ať nezůstává necitlivý; kdo má umění, jímž se řídí, ať se o užitek z něj dělí s bližním; a kdo má schopnost řeči, ať se přimlouvá u bohatého za chudého. Každému se totiž slovem talent bude rozumět to, co dostal, ať je to jakkoli malé.

Jan Zlatoústý

A všimněte si také, že Pán vám nikde neukládá, abyste hned poznali jeho milosrdenství. Zdá se mi však, že zde skrytě naráží na vzkříšení.

Dobrý služebník, protože mluví o dobře vykonané práci bližnímu, a věrný, protože si nepřivlastnil nic z toho, co patří pánovi.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

ZA WANDOU PÓŁTAWSKOU

Přítelkyně Jana Pavla II. – to je jméno, které se vžilo pro Wandu Póltawskou, polskou lékařku, která přežila druhou světovou válku, během níž se stala obětí krutých lékařských pokusů prováděných v koncentračním táboře Ravensbrück, zemřela ve věku nedožitých 102 let ve středu 25. října 2023 v Krakově.

Pozdější doktorka medicíny, narozená v roce 1921 v Lublinu, se v mládí ráda věnovala herectví. Mezi docházkou do školy sester voršilek si našla čas na skauting, který ji svým způsobem připravil na to, co se dělo v následujících letech.

Wanda Wojtasik – odbojářka a vězeňkyně

V patnácti letech se stala skautskou vedoucí a o několik let později již pracovala po boku svých kamarádů v ilegalitě jako spojka a zároveň tajně studovala. V roce 1941 ji zatklo gestapo, ale mučení, kterému byla vystavena, nemělo pro nacisty kýžený účinek. Dostala takzvaný „rozsudek smrti v nepřítomnosti“ a byla poslána do koncentračního tábora Ravensbrück. Tam začal její životní thriller.

Mimo jiné se stala svědkem toho, jak jeden z esesáků hodil do pece novorozeně – tehdy se rozhodla, že nedopustí, aby nějaké dítě zemřelo. Její odhodlání dodnes rezonuje z jejich prohlášení o zlu umělých potratů.

V dubnu 1942 byly polské politické vězeňkyně, mezi nimiž byla i Wanda Póltawska (tehdy Wojtasiková), přesvědčeny, že jim hrozí poprava. Nacisté se však rozhodli, že tyto ženy jim mohou být ještě užitečné. V táborových podmínkách na nich byly prováděny pseudolékařské pokusy, které měly německé vojáky zachránit před smrtí v důsledku infekce ran. Podle toho byly právě na ženách prováděny operace mrzačení nohou, při nichž byly rány infikovány nejrůznějšími bakteriemi. Pro nacisty nebyly ničím jiným než pokusnými králiky, zatímco pro vězeňkyně, které se o sebe staraly navzájem, byly královnami. Ženám byly rozřezány nohy a do ran byly vloženy střepy skla, kovu, zeminy a dřevité vlny. Jen některým z nich byly podány léky. Další skupina podstoupila operaci kostí vyžadující lámání končetin. Ze 74 opera-

Foto: afirmacja.info

ních žen pět zemřelo bezprostředně po operacích. Šest dalších bylo zastřeleno. 63 z nich tábor přežilo.

Snaha povraždít všechny potenciální svědky zvrácených „medicínských“ experimentů před osvobozením tábora byly naštěstí neúspěšné. Wanda Wojtasiková unikla jen o vlasek – vyčerpaná hladem byla převezena do tzv. umrlčí komory, kde našla svobodu. Ležela na kavalci s mrtvým vězňem a rozhodla se, že dokončí studium medicíny. Na táborové zážitky se nedalo zapomenout. „Šílený iracionální strach“ – tak Póltawska popsala to, co prožívala mnoho let. Obrázky z tábora se vracely v nejméně očekávaných okamžicích. Pokoj pro nemocné vymalovaný šedými a modrými pruhy jí připomínal pruhované táborové uniformy. Smrtelně se bála psů, dokonce i malých, a zvuk německy mluvených slov ji nutil utéct.

Doktorka psychiatrie Wanda Póltawska

Pět let jsem byla bez kontaktu s vědou,

čtyři roky jsem strávila ve vězení a v lágru – chci být lékařkou – tato slova říkala Wanda Póltawska těm, kteří ji zkoušeli u přijímacích zkoušek na lékařskou fakultu Jagellonské univerzity. Právě s touto univerzitou byla zmíněná hrdinka spojována.

Získala doktorát z psychiatrie a zabývala se mimo jiné výzkumem u lidí, kteří byli jako děti posláni do koncentračních táborů. Zajímala se také o pastorační aspekt medicíny, ale nejbližší jí bylo téma manželského a rodinného poradenství, kterým se začala speciálním způsobem zabývat od roku 1969. Její činnost však zůstala zaměřena na to, co nezažila během pseudolékařských experimentů v koncentračních táborech, totiž na subjektivní a uctivé, respektující zacházení s druhými.

Wanda Póltawska – přítelkyně papeže

V důsledku toho si velmi cenila personalistické vize lidské osoby, kterou hlásal

Karol Wojtyła, její velmi blízký přítel. Korespondenci, která po léta kolovala mezi polským papežem a Wandou Póltawskou, si můžete přečíst v knize z nakladatelství Paulínky s názvem *Deník přátelství*. Autorka byla osobně přítomna představení této knihy českému čtenáři v předvečer beatifikace Jana Pavla II. 1. 5. 2011.

Není to však jediná kniha dámy Řádu bílého orla, která dodnes zůstává zvláštním způsobem spojena s Krakovem, jenž byl jejím srdci blízký. V jejím případě

byly důsledkem táborových zážitků dlouhotrvající problémy se spánkem. Zapisování táborových vzpomínek formou jakéhosi deníku se ukázalo jako forma terapie. Na základě toho vznikla další její kniha *Bojím se snů*, která vyšla v roce 1961 a také v roce 2012 ji v české verzi vydaly Paulínky.

Rodina a víra hrály v jejím životě velmi důležitou roli. Jejím manželem byl Andrzej Póltawski, profesor filozofie, s nímž vychovala čtyři dcery. Byla mimo jiné členkou Papežské rady pro rodinu,

Unie lékařských spisovatelů a Katolického sdružení novinářů. Známa byla také její oddanost boji za svobodné Polsko, za níž získala vysoké státní vyznamenání.

Magdalena Maciejewska
magazynkoncept.pl
Přeložila Zdeňka Rybová

Magdalena Maciejewska
publicistka

JAK BY MŮJ PŮST MOHL POMOCI UKONČIT VÁLKU?

Jak by odepření si jídla mohlo pomoci ukončit válku, která probíhá tisíce kilometrů daleko?

Církev často povzbuzuje ke zvyku postit se a papež několikrát stanovil konkrétní postní dny, jako například dny půstu za mír ve světě. Když ale na toto téma přijde řeč, možná si klademe otázku: „Jak by můj půst mohl ukončit válku? Jakým způsobem to, co jím nebo nejím, souvisí se světovým mírem?“

Ačkoli se může zdát nepravděpodobné, že by půst mohl ukončit vzdálenou válku, ve hře tu je několik hlubokých teologických pravd. Navíc víme, že v minulosti, dokonce i nedávne, půst pomohl.

Dřívější výzvy papeže Františka k půstu

Giovanni Marcotullio psal v článku pro časopis *Aleteia* o tom, jak výzva papeže Františka k modlitbám a půstu v roce 2013 pomohla zklidnit válku v Sýrii.

Konflikt [v Sýrii] měl blízko k tomu, že místní válečné vzplanutí přeroste v globální požár jako předzvěst hrozivých postatomových scénářů. Tehdy se papež František také uchýlil k půstu a modlitbě. „Takový duch,“ řekl Ježíš, „nevyjde jinak než modlitbou a postem.“ (Mt 17,21)

Válka v Sýrii sice neskončila hned téhož večera, ale konflikt nepřerostl v něco ještě mnohem strašnějšího.

Duchovní moc půstu

Marcotullio pak ve svém článku vysvětluje, proč může být konkrétně půst prospěšný.

Proč víru a modlitby provázet půstem? Důvody jsou různé; zde se jich pokusím několik vyjmenovat (aniž bych předstíral, že zmiňuji všechno potřebné):

- Půst láme pýchu člověka a každá válka se rodí z něčí pýchy: půstem uznáváme, že jsme bratři pyšných a že jsme pyšní podobně jako naši válečtí bratři, proto prosíme Boha, aby proměnil srdce nás všech;

- Půst nás vede k pokorným modlitbám, abychom se nevyvyšovali nad druhé: farizej, kterého Ježíš popisoval v podobenství, se postil dokonce třikrát týdně, ale protože se tím chlubil, učinil z toho prázdné gesto; zbavil půst jeho významu jako oběti a v podstatě ho tím porušil;

- Půst vede ty, kdo se postí, k vyjádření soucitu přímým obětem násilí a války: není naše zásluha, pokud se nacházíme „na správné straně“ světa; navíc možná právě tím, že jsme „na správné straně“, nějakým způsobem přispíváme k utrpení druhých;

- Půst narušuje dynamiku spotřeby, vrací nás k nezbytnostem a ukazuje nám, že můžeme žít i bez všeho toho, o čem

nás opulentnost našeho světa přesvědčuje, abychom to považovali za „nezbytné“: tehdy se nám otevrou oči pro možnost v zásadě střídmeho životního stylu, kdy si osvojujeme integrální ekologii, která často nadužívané slovní spojení „spravedlivý a solidární“ navrácí k jeho nejvyššímu údělu, což je Ráj.

Duchovně může půst nám osobně i jako globálnímu společenství pomoci pochopit nutnost míru.

Půst nás staví do konkrétního postoje, který volá k Bohu a prosí ho, aby změnil srdce a mysl těch, kdo se na válce podílí.

Především to je otázka důvěry – důvěry, že Bůh může konat zázraky a že naše modlitby mají ve světě opravdu vliv.

Philip Kosloski
Aleteia
Přeložila Alena Švecová

Philip Kosloski
publicista

CO ZNAMENÁ BÝT IMAGINATIVNÍM KONZERVATIVCEM

Nemůže-li kultura vzkvétat ani přežít bez náboženství, pak kulturní konzervativce, o němž Russell Kirk tvrdí, že je nejimaginativnějším z konzervativců, musí bojovat za zachování náboženských základů své kultury.

V souvislosti s názvem tohoto internetového periodika (*Imaginative Conservative*) považují za vhodné nabídnout několik úvah inspirovaných Russellem Kirkem o tom, co znamená být „imaginativním konzervativcem“. Ve svém eseji „Kulturní konzervativce“, který vyšel v knize *Politics of Prudence*, Russell Kirk vysvětluje, co to znamená být imaginativním konzervativcem, zejména ve vztahu k ostatním konzervativcům. Kirk uvádí, že „v praktické politice je to, co nazýváme konzervativním hnutím... koalicí několika zájmových a názorových skupin. Několik frakcí spojuje své síly pouze v opozici vůči Leviatanovi. Mezi těmito frakcemi... je nejimaginativnější skupina osob nazývaná „kulturní konzervativci“ či „tradicionalisté“. Podle Kirka je tedy imaginativní konzervativce (nebo v každém případě ti nejimaginativnější) kulturním konzervativcem.

Co však znamená být imaginativním, tedy kulturním konzervativcem?

Kulturní konzervativce je podle Kirka „člověk, který se snaží zachovat zvyky, instituce, vzdělanost a mravy společnosti, na rozdíl od ostatních mužů a žen, jejichž bezprostředním zájmem je praktická politická činnost konzervativního ražení“. Cíle kulturního konzervativce jsou tedy obsáhlejší než pouhá politika a zahrnují ty nezákladnější a transcendentní aspekty lidského života. Kirk to výslovně netvrdí, ale z jeho poznámek lze vyvodit, že cíle kulturního konzervativce jsou nejen vyššího řádu, ale že jsou zcela fundamentální pro cíle politického konzervativce. Političtí konzervativci jsou lidé, kteří se zabývají bezprostředními a naléhavými problémy dneška. Stejně jako my všichni jsou však produktem

Foto: © Nela Frankova / Člověk a Vira

určité civilizace a kultury, takže jejich vnímání politických problémů i jejich řešení jsou formovány historickým a kulturním kontextem. Do té míry, do jaké je kulturní konzervativce schopen ovlivnit kulturu, v níž politický konzervativce žije a pohybuje se, bude mít jeho úsilí zásadní a trvalejší dopad, byť třeba nepostřehnutelně pozvolný, na sféru života politického konzervativce. Jak poznamenal George Washington ve svém projevu na rozloučenou, „ze všech dispozic a návyků, které vedou k politické prosperitě, jsou náboženství a morálka nepostradatelnými oporami“.

Na co by se však mělo zaměřit úsilí imaginativního/kulturního konzervativce, zejména ve světle skutečnosti, že základy západní a americké civilizace soustavně erodují? Ačkoli zřejmá odpověď zní, že kulturní konzervativce usiluje o podepření hroující se stavby naší kultury, Kirk vysvětluje, kde přesně musí

obnova začít. Podle Kirka by měl „kulturní“ konzervativce (tj. imaginativní konzervativce) začít především zachovávat „kultu“, který Kirk definuje jako „pokus národa o obecnost s transcendentní silou“. Má-li Kirk pravdu v tom, že základním kamenem kultury je její náboženství, pak se kulturní konzervativce musí starat především o zachování náboženství.

Kirk žel v tomto článku nijak blíže nerozvádí své tvrzení, že životní mizou je náboženství. Článek však na podporu tohoto tvrzení poukazuje na Christophera Dawsona a Kirkovo dílo *Roots of the American Order* (*Kořeny amerického řádu*) ilustruje zásadní roli náboženství ve vývoji kultury, zejména té americké. Jak je z této knihy zřejmé, „veškeré aspekty jakékoli civilizace vycházejí z náboženství daného národa: jeho politika, ekonomika, umění, vědy, dokonce i prostá řemesla jsou vedlejšími produkty pro-

Foto: Iva Horalkova / Člověk a Víra

niknutí do podstaty náboženství a náboženského kultu“.

Kirk v knize *Roots of the American Order* také uvádí, že kultura závisí na řádu, na řádu v duši jednotlivce i ve společnosti. Zákon je sice nutnou podmínkou tohoto řádu, nikoli však postačující. Nezbytný je také mravní systém, a jak ukazuje celý text knihy, přinejmenším s ohledem na americkou kulturu, nepostradatelným zdrojem této morálky je náboženství.

Růst a zachování kultury závisí na řádu, neboť kultura, jak ji Dawson definuje (definici si vypůjčil od sociologů své doby), je „jakýkoli společenský způsob života, který má trvalou institucionální nebo organizovanou formu“. Lidé nemohou žít v organizovaném společenství a sdílet způsob života bez určitého řádu. Ve skutečnosti je samotný řád, jímž se lidé ve společenství řídí, pravděpodobně definujícím aspektem kultury.

Zákony společnosti však nemohou být jediným zdrojem tohoto řádu. Nacistické Německo sice mělo zákony, které alespoň na určitou dobu zavedly řád, jednalo se však pouze o politický a společenský řád vnucený silou a mocí, a proto se (naštěstí) nedokázal prosadit jako trvalý řád, z něhož by mohla vzniknout kultura. Společenská smlouva o životě podle dohodnutého souboru zákonů může také

na nějakou dobu zavést řád, ale zákony, které tuto smlouvu naplňují, nebudou mít trvalou legitimní autoritu, aniž by tyto předpisy zakořenily v srdcích lidí, a sloužily tak jako morální kodex, podle něhož jednotliví lidé řídí svůj život. Jak totiž ukazuje Platónův příběh o Gýgovi, bez vnitřního řádu je jediným důvodem k dodržování zákonů snaha vyhnout se nepříjemnostem, které by mohly vzniknout, pokud by byl přestupník přistižen. Ten, kdo uvěří, že se mu podařilo najít kouzelný prsten, bude první, kdo zákony poruší. Nedivili bychom se tedy, kdybychom zjistili, že kultura gýgovské společnosti by na tomto světě neměla dlouhého trvání. Jak tedy Kirk v knize *Roots* správně uvádí, kultura závisí nejen na politickém a společenském řádu, ale také na vnitřním řádu duše, který není důsledkem pouhých zákonů, ale též důsledkem vlastnictví mravního kodexu, jeho přijetí a života podle něj.

Ale i když kultura závisí na řádu a řád na morálce, není možné, aby morálka existovala bez náboženství? Vezměme si například Platóna, který, jak se zdá, vysvětluje morálku podporující řád v duši jednotlivce. Platónova morálka však byla, pokud ne odvozená, tak alespoň ve shodě s metafyzikou, která byla nezávislá na tradičním náboženství jeho kultury, ne-li v rozporu s ním. Není tedy možné žít po-

dle mravního kodexu, který zajišťuje řád vzkvétající kultury a který zároveň není závislý na náboženství? Pokud by tomu tak bylo, pak by morálka byla pro kulturu nezbytná, zatímco náboženství nikoli.

Kirk to sice v článku výslovně nevrzdí, ale cituje Christophera Dawsona a další jako dostatečný důkaz, že náboženství je pro kulturu nezbytné. Podíváme-li se na Dawsonovo dílo, nepřekvapí nás, že píše: „Nejdříve je náboženství, pak společnost, pak umění a nakonec filozofie.“ Dawson tím nemyslí, že vývoj kultury postupuje tak, že by překročila náboženství a vrcholila filozofií bez náboženství. Dawson totiž dochází k závěru, že „velká náboženství jsou základy, na nichž spočívají velké civilizace“, a že „společnost, která ztratila své náboženství, se dříve či později stane společností, která ztratí svou kulturu“. Má-li tedy Dawson pravdu v tom, že společnost, která ztratí své náboženství, ztratí i svou kulturu, pak by pravděpodobně odpověděl i na výše uvedenou otázku, že čistě filozofická morálka nedostačuje k zajištění řádu nutného k udržení kultury.

Dawsonův základní argument zní, že historie ukazuje, že kultura nikdy neexistovala bez náboženství, a proto žádná kultura bez něj nikdy existovat nebude. Je třeba přiznat, že jde o přílišné zjednodušení, které nejenže ignoruje nuance Dawsonova argumentu, ale vystavuje jej známé Humeově námitce, že když jsme byli opakovaně svědky nárazu jedné kulturní koule, který způsobil pohyb druhé, neznamená to, že budeme vždy zakoušet tutéž souvislost. Na několika místech však Dawson svůj závěr vyjadřuje zdrženlivěji. Nedochází k závěru, že máme průkaznou jistotu, že kultura nemůže nikdy existovat bez náboženství, ale že historické důkazy ukazují, že neexistuje žádný dobrý důvod domnívat se, že kultura někdy vznikne, bude vzkvétat nebo se udrží bez náboženství. Ale i kdyby Dawson věřil, že kultura bez náboženství prostě existovat nemůže, jeho argumentace je i tak přesvědčivá, pokud se klíčová premisa, kdy přechází od historického faktu, že kultura bez náboženství nikdy neexistovala, k závěru, že je to nemožné, opírá o vzhled do samotné lidské přirozenosti (samozřejmě za před-

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Víra

pokladu, že uznáváme, že takový vhléd je možný). Pokud totiž historie ukazuje, že kultura bez náboženství nikdy neexistovala, z toho důvodu, že člověk je ze své podstaty náboženský tvor, pak za předpokladu, že člověk má neměnnou přirozenost, je nemožné, aby někdy existovala kultura, která by nevyrostala ze svého náboženství a nebyla jím udržována.

Dawson se ve své argumentaci do jisté míry zabývá také specifickou otázkou, zda by čistě filosofická morálka mohla poskytnout základ pro kulturu a/nebo ji udržet. Cituje například Kanta, jehož etický systém je „přímým dědicem soustředěné mravní kultury protestantismu“, a také poukazuje na liberální hnutí 18. století, které „jako by pouze pokračovalo v zobecněné a abstraktní podobě v náboženském a etickém učení dříve převládajícího náboženství“. Dokonce i vysloveně areligiózní a protináboženská hnutí moderny, „demokracie, socialismus a nacionalismus“, které zahrnují i marxismus a jeho politické projevy, stejně jako nacismus a fašismus, jsou náhražkami náboženství a nemohou uniknout náboženskému nutkání, které je člověku vlastní. Demokracie se například odvolává na „posvátnost lidu“, socialismus na „posvátnost práce“ a nacionalismus na „posvátnost vlasti“. Ačkoli tato hnutí nejsou založena na „transcendentních náboženských hodnotách“, a jsou spíše

„náboženským citem odděleným od náboženské víry“, ukazují, že člověk nemůže uniknout své náboženské přirozenosti, protože i když se vyhýbá náboženství, musí posvětit své pozemské ideologie a vyzdvihnout je jako náhražku skutečného náboženství.

Dawson tvrdí, že tato moderní hnutí se opírají o „kapitál náboženského citění, jenž je lidské společnosti vlastní“ a nakonec se rozplyne, „neobjeví-li se nová tvůrčí náboženská síla, která by ho nahradila“. Společnost a její kultura mohou dlouho přetrvávat, protože proces rozkladu náboženství je pomalý, ale „když je sekularizace dokončena, společenský rozklad je dovršen a kultura končí“.

Dawson to sice výslovně netvrdí, ale i když odhlédneme od skutečnosti, že čistě filosofická morálka vzniká z konfliktu s převládajícím náboženstvím kultury nebo z něj vychází, je filosofická artikulace mravního systému, který buď vychází z transcendentní metafyziky, nebo je jí ospravedlňován, pravděpodobně náboženstvím. Pokud poskytuje společenskou soudržnost, která je podle Dawsona i Kirka základní charakteristikou náboženství, splňovala by Kirkovu definici náboženství jako „pokusu lidí o komunikaci s transcendentním“. Každá taková morálka zakořeněná v transcendentním řádu by se tedy kvalifikovala jako náboženství, a proto by nevyvracela Dawso-

novo a Kirkovo přesvědčení, že kultura nemůže bez náboženství přežít. Historická realita je však taková, že takové morálky buď neposkytují základ pro trvalou kulturu, nebo jsou do kultury absorbovány prostřednictvím jejího náboženství. Dawson jako příklad tohoto jevu uvádí integraci konfucíánské etiky do čínského náboženství a kultury, ale stejně dobře to pravděpodobně ilustruje i převzetí Platónovy filosofie křesťanstvím prostřednictvím novoplatoniků.

Mají-li tedy Dawson a Kirk pravdu, že kultura nemůže bez náboženství vzkvétat, a dokonce ani přežít, pak kulturní konzervativci, o němž Kirk tvrdí, že je nejimaginativnějším z konzervativců, musí bojovat za zachování náboženských základů své kultury. Kulturní konzervativci se sice nemusí vzdávat na politické frontě, ale možná, jak říká Kirk, „politika této země ... [by] ... měla ... mnohem více dbát na oživení kultury než na ekonomické [nebo jiné] otázky. A ať už moderní lidé dostanou znamení shůry, nebo ne, ti muži a ženy, kterým leží na srdci mravní řád a přežití vrcholné kultury, musí napravit zdroj kultury – náboženské vnímání toho, čím jsme nebo čím bychom měli být“. Jsme-li tedy skutečně „imaginativními konzervativci“, musíme odvážně usilovat o oživení náboženského rozměru naší společnosti a kultury, a to jak prostřednictvím výkladu v tomto periodiku, tak i v každodenním životě.

John Creech

The Imaginative Conservative

Přeložil Pavel Štíčka

John Creech
právník

ISLÁM A KŘESŤANSKÝ REALISMUS

Katolíci od II. vatikánského koncilu a mnozí další křesťané kladou důraz na mezináboženský dialog a spolupráci, zejména s judaismem, ale též s islámem.

Výsledky – jak jsem viděl na vlastní oči v letech, kdy jsem působil jako v církvi aktivní pracovník pro mezináboženské vztahy – byly často velmi obohacující. Je však třeba zvážit následující myšlenky:

Islám a Boží slovo:

Kdo zná Starý a Nový zákon a potom čte Korán, jasně vidí, *jakým způsobem redukuje Boží Zjevení* [zvýraznění v originále]. Nelze si nepovšimnout odklonu od toho, co Bůh o sobě řekl nejprve ve Starém zákoně prostřednictvím proroků a poté v Novém zákoně prostřednictvím svého Syna. V islámu je veškeré bohatství Božího sebezjevení, které tvoří dědictví Starého a Nového zákona, zcela odloženo stranou.

Bůh Koránu je nazýván těmi nejkrásnějšími jmény, jež existují v lidském jazyce, ale přesto je to Bůh stojící mimo svět, Bůh, který je pouze Majestátem, a nikdy není Emanuelem, Bohem s námi. Islám není náboženstvím vykoupení...

Z tohoto důvodu je nejen teologie, ale i antropologie islámu velmi vzdálená křesťanství.

– svatý Jan Pavel II., z knihy *Překročit práh naděje*

Islám a konflikt:

Svět – jak správně ukazuje [badatelka Bat Ye'or] – je rozdělen do dvou oblastí: *dar al-Islam* a *dar al-harb*, jinými slovy „oblast islámu“ a „oblast války“. Svět se již nedělí na národy, lidi a kmeny. Všichni se spíše nacházejí ve světě války, kde je válka jediným možným vztahem k okolnímu světu. Země patří Alláhovi a všichni její obyvatelé musí tuto skutečnost uznat; k dosažení tohoto cíle existuje pouze jediná metoda: válka. Válka je tedy institucí, a to nikoliv pouze náhodnou či nahodilou, ale je podstatnou součástí myšlení, organizace a struktur tohoto světa. Mír s tímto světem války není možný. Samozřejmě je někdy nutné vyhlásit přímě-

Jan Matejko: Jan Sobieski u Vídne (1883)

ří; mohou nastat okolnosti, kdy je lepší neválet. Korán s tím počítá. To však nic nemění na tom, že [pro islám] válka zůstává institucí, což znamená, že se musí obnovit, jakmile to okolnosti umožní.

Na charakteristiku této války kladu silný důraz, protože v dnešní době se tolik mluví o toleranci a pacifismu islámu, že je třeba připomenout jeho povahu, která je v zásadě válečná.

– Jacques Ellul, významný francouzský protestantský teolog a sociální kritik, z předmluvy ke knize *The Decline of Eastern Christianity Under Islam: From Jihad to Dhimmitude od Bat Ye'or*

Islám, politika a kultura:

Dvě náboženství s „politickým“ rozměrem jej nezískala stejným způsobem. Křesťanství se ve starověkém světě prosadilo proti moci Římské říše, která křesťany téměř tři století pronásledovala, než sama přijala křesťanské náboženství. Islám po krátkém období zkoušek zvítězil ještě za života svého zakladatele. Válkou si pak vybojoval právo působit v míru, a dokonce i právo diktovat podmínky přežití příslušníkům jiných náboženství „Knihy“. Dnes bychom řekli, že *křesťanství dobylo stát prostřednictvím občanské společnosti; islám naopak dobyl občan-*

skou společnost prostřednictvím státu [zvýraznění v originále].

Křesťanství se tedy od počátku stavělo mimo politickou oblast a jeho zakládající texty svědčí o nedůvěře k záležitostem politiky. ... V islámu nemá oddělení politické a náboženské sféry právo na existenci. Je to vlastně šokující, neboť se to jeví jako přenechání lidských záležitostí moci zla nebo odsunutí Boha mimo jeho vlastní sféru. Ideální město musí být zde dole. V podstatě již existuje: Je to muslimské město.

– Laureát Ratzingerovy ceny a emeritní profesor středověké a arabské filosofie na Sorbonně Rémi Brague, z knihy *The Law of God: The Philosophical History of an Idea*

Islám, navzdory tvrzení o společném původu s judaismem a křesťanstvím pocházejícím od Abraháma a navzdory formální úctě k Ježíši a Marii, má s křesťanskou vírou společného jen velmi málo. Islám popírá Trojici, vtělení a vykoupení. Popírá přesnost evangelií. A popírá původ a účel církve. Islám ve skutečnosti uznává judaismus a křesťanství pouze jako odchylky od svého vlastního synkretického pojetí.

Křesťané v muslimských státech, jako je Súdán, Egypt, Írán, Pákistán, Turecko,

Bangladéš a Indonésie, se dnes potýkají se všemožnými problémy, od vytěsňování na okraj společnosti a obtěžování až po otevřené násilí. Důvod je prostý. Navzdory všem silným stránkám islámu mají protizidovské a protikřesťanské předsudky v islámu dlouhou a často trpkou historii, ačkoli se nám tvrdí opak.

To neznamená, že si i my máme vytvářet podobné předsudky. Vyžaduje to

však, abychom do našeho současného setkávání s islámem – jak na Blízkém východě, tak zde doma – vnesli realismus, odvahu, pevnost a dobrou paměť. Ve světle evangelia není Mohamed pravým prorokem a korán není Božím slovem. Jak řekl sám Ježíš, pouze on je cestou k Otci. A muslimové ho v posledu neznají. Bez našeho aktivního svědectví islámskému světu se o něm nikdy nedozvědí.

Francis X. Maier
The Catholic Thing
Přeložil Pavel Štíčka

Francis X. Maier
působí v Ethics and Public Policy Center

ACHILLOVA PATA Hnutí PRO ŽIVOT

Bitvy o potraty na úrovni jednotlivých amerických států ukazují, jak desítky let rozšířené antikoncepční mentality ovlivnily duchovní stav našeho národa.

Loňské rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušit rozsudek v kauze *Roeová versus Wade* mělo kolosální význam. Ukazuje se však, že vrácení potratové otázky zpět jednotlivým státům není takovým přínosem, jak hnutí pro život doufalo. Poté, co euforie opadla, je čím dál zjevnější, jak je těžké prosadit zákony na ochranu nenarozených dětí.

Proč?

Jednou možností je často přehlížená a podceňovaná spojitost mezi umělou antikoncepcí a potraty. Toto spojení se fakticky zamlžuje. Některé antikoncepční prostředky mohou působit jako prostředky způsobující potrat, často aniž by to uživatelky věděly. Avšak spojitost mezi umělou antikoncepcí a potraty není jen funkční. Má hluboké důsledky pro jednotlivce i pro společnost. Jedním z těchto důsledků je postupné zvyšování tolerance vůči interrupcím a jejich přijímání.

Papež Pavel VI. ve své encyklice *Humanae Vitae* poukazoval na vztah mezi antikoncepcí a dalšími morálními otázkami. Vysvětloval, že rozšířeným používáním umělé antikoncepce by se otevřela „široká a snadná cesta... manželské nevěře a všeobecnému úpadku mravnosti“.

Postupné zvyšování tolerance vůči interrupcím a jejich přijímání, zvláště v raných stadiích těhotenství, je jedním příkladem této tendence. Za umělou antikoncepcí a interrupcemi se skrývá postoj, který předpokládá oddělení po-

Foto: March for Life / FB

hlavního styku od jeho přirozeně zamýšlených důsledků. Používání umělé antikoncepce uspokojuje a udržuje touhu po úplné nezávislosti a vládě. Tento postoj pak nevyhnutelně podporuje zkreslený pohled na děti spíše jako na právo a produkt než jako na dar.

Takto pokroucené chápání lidských práv je v dnešním světě běžně rozšířené. Lidé tvrdí, že mají právo na stejnopohlavní občanské „manželství“, právo vybrat si své pohlaví, právo zabít se. Podobně mluví o tom, že mají právo rozhodnout se, kolik budou mít dětí a kdy je budou mít. Pro ty, kdo mají potíže s početím nebo žijí v homosexuálním vztahu či dokonce vůbec nemají partnera, je k dispozici umělé oplodnění, aby si

mohli opatřit děti, na které podle svého názoru mají právo. Pokud své právo na úplnou kontrolu nad tím, zda budou mít děti, považují za nedotknutelné, co udělají, když antikoncepce selže, jak se to často děje? V takové situaci je dalším logickým krokem potrat.

To, že se děti postupně stávají zbožím, hraje ústřední roli jak v otázce umělé antikoncepce, tak ohledně interrupcí. Není to však jediný vliv umělé antikoncepce na rodinu. Jak poukázal papež Pavel VI.,

... muži zvyklí na antikoncepční praktiky ztratí úctu k ženám. Přestanou se starat o jejich tělesnou a psychickou rovnováhu. Budou je považovat za pouhé nástroje pro uspokojení své smyslné žádostivosti.“

Tímto muž povyšuje své vlastní potřeby nad svou manželku a děti. To pak může dál posilovat postoj sebeuspokojování místo postoje obětavé lásky k vlastní rodině. Tento přístup může přímo způsobit, že pár bude neočekávané dítě vnímat spíš jako vetřelce než jako nečekávaný, ale vítaný dar a přirozený důsledek sexuálního spojení.

Ve společnosti, která chápe narození dítěte spíš jako dobře naplánovaný přírůstek než jako zamýšlený plod manželské lásky, široká podpora přístupu k interrupci, zvláště v raném stupni těhotenství, nepřekvapuje.

Být otevřený pro život samozřejmě není vždy snadné. Ostatně v křesťanském životě nebylo nic zamýšlené tak, aby to bylo snadné. Manželé jsou podobně jako všichni ostatní povoláni k životu hrdinné lásky a ctnosti. Takový život může být nepředvídatelný, ale nakonec přináší opravdové naplnění. Jak kdysi řekl papež Benedikt XVI., „svět vám nabízí pohodlí. Vy jste však nebyli stvořeni pro pohodlí. Byli jste stvořeni pro velikost.“

To neznamená, že je každý povinen mít co nejvíc dětí. Přirozené plánování rodičovství (PPR) respektuje jak přirozenou plodnost daného páru, tak proměňující moc manželského aktu. Umožňuje manželům zůstat otevření pro život a zároveň se zodpovědně rozhodovat ohledně dětí.

Účinnost přirozeného plánování rodičovství je stejně vysoká jako u mnoha forem umělé antikoncepce, ne-li vyšší. Jediným vedlejším účinkem je víc rozho-

vorů a lepší komunikace mezi manželi, když se společně každý měsíc rozhodují, jak nejlépe využít dar své plodnosti. Používání PPR k odložení těhotenství je skutek oběti. Posiluje obětavý postoj, který děti vnímá jako vítaný dar, nikoli jako přítěž a zdroj nepohodlí.

V počátcích našeho manželství nám PPR pomohlo objevit a léčit neplodnost, zotavit se ze samovolných potratů, nastartovat zdravé cykly plodnosti a přivítat na svět šest báječných dětí. Při zpětném pohledu na 26 let našeho manželství vidíme, jak nám otevřenost pro život pomohla být otevřenější pro Boží vůli v dalších aspektech našeho života.

Když to shrneme, svátostné manželství přináší manželům to, co Bůh slibuje: proud posvěcující milosti, život, který zjevuje Boží lásku, jež působí v našich srdcích a pomáhá nám překonávat naši hříšnost a zraněnost, abychom nakonec mohli být společně v nebi.

Samozřejmě toho nikdy nelze dosáhnout bez oběti. Potřebu oběti uznáváme, když jde o sport, kariéru nebo úspěch v umění, ale když jde o dosažení velikosti – či lépe řečeno svatosti – v našich manželstvích a rodinách, často ji ignorujeme nebo odmítáme. Byli jsme však povoláni k něčemu většímu.

Jsmo povoláni k tomu, abychom celý svůj život, včetně své sexuality, obětovali pro vyšší cíl. Jako manželé se máme obětovat jeden pro druhého, pro dobro dětí, jimiž nám Bůh požehnal, i pro širší společnost. Můžeme tuto možnost odmítnout

a manželství využívat k „naplnění“ svých vlastních individuálních ambic a tužeb, ale v konečném důsledku zůstaneme prázdní.

Náš život má být darem, který je svobodně dáván, a když takto žijeme, tak jemně vstupujeme do života samotného Krista. Je to největší dar, který můžeme nabídnout – vydat svůj život jako Kristus pro dobro druhých.

Bitvy o potraty ukazují, jak desítky let rozšířené antikoncepční mentality ovlivnily duchovní stav našeho národa.

Naše kolektivní svědomí bylo i mezi mnoha společensky konzervativními a zbožnými lidmi natolik otupeno, že interrupce přijímáme jako nutné zlo. Tato situace by měla posloužit jako varování pro ty, kdo chtějí chránit důstojnost veškerého lidského života.

Ještě nás čeká hodně práce. Aby tato práce slavila úspěch, musíme přinášet ucelený pohled na lidskou sexualitu, který je pro manžele i děti skutečně životodárný, a svědčit o něm.

Daniel a Nellie Kueblerovi

National Catholic

Register

Přeložila Alena Švecová

*Daniel Kuebler, Ph.D.
profesor biologie;
Nellie Kuebler
zdravotní sestra*

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

KARDINÁL NA SYNODĚ O SYNODALITĚ: „KLERIKALIZACE ŽEN“ PROBLÉMY NEVYŘEŠÍ

Papež František znovu potvrdil, že není možné, aby ženy vstupovaly do kněžské služby nebo se v dnešní Církvi stávaly jáhenkami.

Delegát na synodě o synodalitě kardinál Robert Francis Prevost řekl, že „klerikalizace žen“ problémy v katolické církvi nevyřeší.

Na synodní tiskové konferenci 25. října v odpovědi na otázku ohledně ženského vedení v katolické církvi tento americký kardinál zdůraznil, že „apoštolská tradice byla formulována velice jasně, zvláště pokud chcete mluvit o otázce kněžského svěcení žen“.

„Také je třeba říct, že svěcení žen – a některé ženy to řekly docela zajímavě – ‚klerikalizace žen‘ problém nutně neřeší, ale naopak by tím mohl vzniknout nový,“ sdělil kardinál Prevost novinářům.

„A možná je třeba, abychom se na nové či odlišné chápání vedení, moci, autority a služby – především služby – v Církvi podívali z různých úhlů pohledu, které, chcete-li, mohou do života Církve přinášet ženy a muži.“

Kardinál, který slouží jako prefekt vatikánského Dikasteria pro biskupy, upozornil, že katolická církev není zrcadlovým obrazem společnosti a „potřebuje se odlišovat“.

Kardinál Prevost vysvětlil, že i když ve světě může být žena prezidentkou nebo zastávat nejrůznější vedoucí role, neexistuje „bezprostřední paralela, abychom řekli: ‚V Církvi tudíž...‘“

„Není to tak jednoduché, abychom mohli říct: ‚Víte, v této fázi tradici Církve po více než dvou tisících letech v jednom z těchto bodů změníme,‘“ uvedl.

Zároveň dodal, že ženy dál ve Vatikánu i v dalších částech Církve přebírají nové role ve vedení, a poukázal na to, že papež František nedávno jmenoval sestru Simonu Brambillaovou tajemnicí vatikánského Dikasteria pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života.

„Myslím, že bude trvale uznávána

kardinál Robert Francis Prevost. Foto: © Ricardo Perna / JMJ Lisboa 2023

skutečnost, že ženy mohou na řadě různých rovin dodávat životu Církve velmi mnoho,“ poznamenal.

Papež František pak prohlásil: „To, že žena nemá přístup ke kněžskému životu, ji neochuzuje, protože její místo je mnohem důležitější.“

„Luteráni ženy ordinují, ale i tak chodí do církve málo lidí,“ řekl František. „Jejich kněží se mohou ženit, ale navzdory tomu se jim nedaří zvýšit počet duchovních. Jde o kulturní problém. Neměli bychom si naivně myslet, že nás k řešení přivedou programové změny.“

O úloze žen v Církvi promluvil na synodní tiskové konferenci také arcibiskup Timothy Broglio, předseda biskupské konference USA a arcibiskup pro Arcidiecézi vojenských služeb USA.

S poukazem na „nesmírný vliv“ řádových sester na vzdělání ve Spojených státech i jinde arcibiskup Broglio řekl: „Předpoklad, že pokud ženy nezastávají všechny role na všech úrovních, pak nemají žádný vliv, pokládám za chybný.“

Nora Kofognotera Nonterahová, profesorka teologie v Ghaně, promluvi-

la o své zkušenosti ze synody o synodalitě a řekla, že „cítí, že jí je nasloucháno jako laikovi, jako ženě a jako Afričance v Církvi, která... ještě neměla možnost obohatit se hlasem a moudrostí od žen, laiků a Afričanů“.

Nonterahová je jednou z 54 žen, které se účastnily shromáždění synody jako hlasující delegátky.

„V těchto dnech jsem nabyla přesvědčení, že naše Církev musí být ochotna sedět u nohou žen, zvláště z řad laiků, aby se naučila, jak obnovit představitost Církve,“ řekla.

Courtney Mares
National Catholic Register
Přeložila Alena Švecová

Courtney Mares
římská korespondentka CNA a EWTN

KARDINÁL DUKA HOVOŘÍ O SVÝCH „DUBÍÍCH“, RADIKÁLNÍ SEKULARIZACI A HLUBOKÉ KRIZI CÍRKVE

Emeritní pražský arcibiskup reaguje na kritiku svých „dubií“ ohledně svatého přijímání páry žijící v nelegitimních svazcích a hovoří o závažných výzvách pro Církev tvář v tvář ideologiím, které směřují k totalitě.

Český kardinál Dominik Duka prohlásil, že soubor otázek, které nedávno předložil Dikasteriu pro nauku víry ohledně „udílení eucharistie rozvedeným párům, které žijí v novém svazku“, byla soukromá iniciativa s cílem posloužit obecné Církvi napravením nedostatečné shody kolem této otázky v posledních letech.

Časopisu *Register* poskytl rozhovor poté, co dikasterium začátkem října uveřejnilo své odpovědi, v citlivém kontextu před zahájením generálního shromáždění synody o synodalitě, které probíhalo až do 29. října ve Vatikánu.

Aniž komentoval obsah těchto odpovědí, zdůraznil, že sám sebe nepovažuje „za progresivistu ani za tradicionalistu“, a sdělil, že jednal jménem České biskupské konference.

Tato iniciativa bývalého pražského arcibiskupa – který zůstává symbolickou postavou odporu vůči komunistickému diktátu v České republice – se stala terčem kritiky ze strany českého a italského tisku, který ji většinou spojoval s anachronickým hnutím odporu, vycházejícím z okrajových řad Církve.

Osmdesátiletý kardinál se proti těmto nálepkám vymezil a pohovořil také o vzniku hluboké krize, jíž Církev čelí jako instituce a kterou vnímá jako neoddělitelnou od antropologické a duchovní krize Západu, i o obnově víry, kterou předvídá pro nadcházející století.

Jménem českých biskupů

Jak kardinál Duka *Registru* sdělil, soubor otázek předložených jménem České biskupské konference 13. července Svatému stolci měl také „pomoci dalším diecízím na světě“, a tedy „obecné Církvi“. „Položil jsem dikasteriu všechny otázky, které zaznívaly v debatách v rámci České bis-

Foto: Martina Řehořová / Člověk a Víra

kupské konference, a to nejen během plenárního zasedání, ale i v zákulisí,“ řekl.

Zmatek a neshody ohledně svátostí pro znovu sezdané a rozvedené páry mají svůj původ v synodě o rodině z roku 2015, výkladu postsynodální apoštolské exhortace *Amoris Laetitia* (Radost z lásky) a také papežově dopise biskupům z arcidiecéze Buenos Aires z roku 2016. Ve skutečnosti někteří církevní představitelé a teologové v těchto dokumentech našli pasáže, které se jeví jako v rozporu s morálním učením Církve a které by podle některých měly být řádně vysvětleny.

Na potvrzení důležitosti neochvějně loajality mezi biskupy a papežem kardinál Duka zdůraznil, že „biskupové mají podíl na učitelském úřadu Církve a vždy se řídí principem *cum Petro et sub Petro*“ a v tomto ohledu se domnívá, že by se tyto debaty měly odehrávat interně a neměly by se zveřejňovat.

„Nepokládám se za progresivistu ani za tradicionalistu,“ dodal v souvislosti s kritikou, kterou různá *dubia* vyvolala v tisku a některých vatikánských kru-

zích. „Musíme se řídit učením Církve o učitelské funkci papeže, biskupského sboru a 2. vatikánského koncilu,“ prohlásil a poukázal na to, že „papežovy výroky jako hlavy Církve se týkají víry a morálky – a ne jiných záležitostí, jako například politických otázek“.

Politiku ponechat školeným laikům

Kardinál Duka, známý svou upřímností (zvláště když roku 2022 bránil Benedikta XVI. proti kritice ze strany německých církevních představitelů ohledně toho, jak před desítkami let v úřadu arcibiskupa naložil s případy zneužívání, a označil ji za „zradu“ a „očerňování“), se domnívá, že nynější napětí v Církvi pramení také z toho, že se její hierarchie v posledních desetiletích příliš angažuje ve světských záležitostech.

Podle něho zhroucení bipolárního světa Washington–Moskva v 90. letech s rozpadem Sovětského svazu a výsledným politickým a hospodářským chaosem na jižní polokouli vedlo Svatý stolec

Foto: Dušan Kadlec / Člověk a Víra

k tomu, že se prostřednictvím témat, jako je boj proti chudobě nebo ochrana planety, začal příliš silně věnovat ekonomické a politické sféře, „leckdy způsobem, který je spíš ideologický než politicky racionální“.

„Myslím, že tyto otázky, včetně těch, které souvisí s životním prostředím, by měly být plně v rukou věřících vzdělaných laiků, vědeckých a politických odborníků. Není třeba zvětšovat určitá dikasteria, která se těmito otázkami v dobré vůli zabývají, ale ve skutečnosti nemohou nic vyřešit,“ řekl. Proto je podle jeho názoru důležité posilovat formování katolíků v církevních vzdělávacích institucích i mimo ně, aby byli schopni čelit náročným výzvám současnosti.

Tváří v tvář nové totalitě

Největší z těchto výzev je podle něho nynější „exploze radikální sekularizace“ na Západě, vyvolaná hnutími, jež „usilují doslova o zničení současné, svou podstatou křesťanské západní civilizace“ a která zamořují mnohé instituce a také „nacházejí pátou kolonu v části Církve“.

Podle jeho názoru tato hnutí, jejichž vrcholem je hnutí „woke“ a všechny s ním související ideologie zaměřené na práva menšin, mají svůj přímý původ v období sexuální revoluce 70. let minulého století a revolučních teroristických skupin (jako například Rudých brigád), které v Evropě řádily až do začátku 80. let.

„Tyto politické proudy, které slučují platónský utopismus, hegelovský evolucionismus, Marxův materialistický třídní boj a Freudovu sexuální revoluci, jsou na Západě dosud přítomny v řadě politicko-kulturních hnutí, zvláště mezi ekolo-

gy,“ poznamenal.

„Mnozí biskupové, teologové, badatelé a politici se spolu se mnou shodují na tom, že tato nová hnutí, která papež František popisuje jako „ideologickou kolonizaci“, směřují čím dál víc k totalitě.“

Toto téma zná kardinál Dominik Duka zvláště dobře, neboť byl za své tajné náboženské aktivity začátkem 80. let sám vězněn československým komunistickým režimem, společně s budoucím prezidentem Václavem Havlem.

„V prvních dvou desetiletích po pádu komunismu [r. 1989] byly postsovětské země a jejich národní Církve schopny nástupu těchto ideologií odolávat,“ pokračoval. „Avšak nová generace, která žije v éře svobody a kromě svědectví svých prarodičů tuto zkušenost nezná, má sklon nechávat se svést idealizovaných obrazem života za komunismu, vykreslovaným jako pohádka o beztrádní společnosti, ušetřené životních nejistot.“

Odhaduje, že zatímco většina protestantských církví v západní Evropě se „k těmto hnutím před mnoha lety de facto připojila“, katolické církvi se do nedávné minulosti dařilo omezovat škody. „Žel, následky globalizace, proměnlivé vlivy zemí a kontinentů uvnitř katolické církve, zejména prostřednictvím migračních vln – lidí, ale i idejí a ideologií – vytvořily naprostý chaos,“ uvedl.

Mezi krizí, stagnací a obnovou Církve

Dopady této hluboké krize v západní civilizaci, která se nevyhýbá ani církvi, se v posledních několika desetiletích projevují různými způsoby, počínaje morem sexuálního zneužívání, což kardinál Duka

částečně připisuje větší „toleranci vůči určitým skutkům a jejich pachatelům“, pramenící ze sexuální revoluce, a také „zbabělosti“ jistých církevních představitelů tváří v tvář „tlaku lobby LGBT“, který v posledních deseti letech vytváří pro určité násilníky svého druhu „obraný val“.

Kardinál se domnívá, že tato hluboká rána podpořila vznik protestních hnutí, jako je synodální cesta v Německu, což možná také urychlilo proces kolem synody o synodalitě, kterou si přál papež František. Ve skutečnosti někteří pozorovatelé tvrdí, že tato synoda byla nejspíš svolána ve snaze udržet tento okraj Církve v Německu uvnitř globálního synodálního procesu.

„Důvody pro tento synodální způsob ještě nejsou dobře známy, ale jako účastník řady biskupských synod musím připustit, že synodální témata do jisté míry ustrnula a bylo obtížné najít nová,“ řekl kardinál Duka a zároveň vyjádřil přesvědčení, že nynější 21. století přinese obnovu víry a Církve, zejména s ohledem na intenzitu pronásledování, jímž procházejí věřící po celém světě, podobně jako tomu bylo v Církvi prvních století.

„Víra, z níž pramení naděje a láska, je zdrojem, z něhož bude Církve 21. století žít,“ pokračoval kardinál a dodal, že „ženy tak určitě naplno získají své místo“.

V přímé zmínce o úloze žen v Církvi kardinál připomněl hrdinnou víru velkých světců a mučedníků: „Vzpomeňte na sv. Sabinu, Perpetuu, Lucii, Klotyldu, Gizelu, Ludmilu, Doubravku, Olgu, Kunhutu. (...) Tyto ženy ztělesňovaly kolébku křesťanství v našich zemích.“ Na závěr řekl: „I když to třeba nebyly diakonky, kněží ani biskupové, mnozí biskupové by jim určitě měli „závidět“.

Solène Tadié

National Catholic Register

Přeložila Alena Švecová

Solène Tadié
novinářka

LÁSKA, KTEROU BŮH MILOVAL SVĚT

Když jsme oslavili již 105. výročí založení Československa, mnozí si ještě vzpomínali na oslavy stoleté republiky. Byly krásné. A je to teprve pět let a přesto se zdá, že se doba rychle mění. U příležitosti 28. října kdosi na sociálních sítích napsal dosti trefně: „Abychom se mohli ptát, co jsme našemu státu přinesli, a co mu přinést ještě můžeme, musíme naši republiku mít. Většinou lidem to připadá naprosto samozřejmé. Ale není. Stačí se podívat do některých měst Evropské Unie, kde musí platit z dotací projekty, které napomáhají původním obyvatelům, aby se asimilovali mezi přistěhovalce, protože původní obyvatelé budou už brzy menšinou. Stačí se zamýšlet nad diskuzí o zbavení se práva veta, nad trendem, kterým se EU ubírá. Před 105 lety díky úsilí Tomáše G. Masaryka a dalších vznikl uprostřed Evropy nový stát s názvem Československo. Kéž je budoucnost obou, dnes již rozdělených států v rukou našich a námi volených politických představitelů, taková, abychom mohli být hrdým národem, a nestyděli se to prezentovat.“

Problémem zůstává katastroficky nízká porodnost v Evropě, naši zemi nevyjímaje. Chybí základní aparát pro fungování státu, chybí děti, chybí pracovní síly, chybí do značné míry i (logickým vyústěním) stabilita systému. Roste strach, zkratkovité myšlení, obavy z toho, jak to bude s našimi dětmi a dalšími generacemi. Za našimi hranicemi je to ještě dramatičtější a je trochu iluze domnívat se, že tomu nebudeme muset čelit. Naše mladá generace je však z řad dnešních třicátníků (plus), kteří se zhusta rekrutují z radikálních levicových elitních pozic (politika, neziskový sektor, vlivová sdružení, lobbistické skupiny) masírována

Foto: synod.va

především klimatickou krizí a zápasem o planetu, která má údajně co nevidět shořet. Nemohu si pomoci, ale buď je v tom zásadní vyprázdňenost a naprosté přezírání dalších (neméně podstatných, ba možná někdy ještě důležitějších) hodnot nebo ideologický tah o nastavení vyprázdňenosti těch dospívajících. Mají přirozeně touhu po dobru a správném světě a jsou připraveni zhusta pro to udělat mnoho. Nic proti ochraně přírody, ale jestliže volání po ní vede k odmítání zakládat rodiny, mít děti, pracovat v různých odvětvích průmyslu a služeb, pak nevím, zda je to ideál pro mladé a naši zem.

Po skončení biskupské synody v Římě byl se souhlasem všech delegátů odeslán „List Božímu lidu“. V něm mj. čteme: „Den za dnem jsme cítili naléhavé volání k pastoračnímu a misijnímu obrácení. Povoláním církve je totiž hlásat evangeli-

um tak, že se nezaměřuje sama na sebe, ale dává se do služeb nekonečné lásky, kterou Bůh miloval svět (srov. Jan 3,16). Když byli u příležitosti této synody na to, co od církve očekávají, dotázáni lidé bez domova nedaleko Svatopetrského náměstí, odpověděli: „Lásku!“ Tato láska musí vždy zůstat vroucím srdcem církve – láska trinitární a eucharistická (...) Důvěra nám pak dává odvahu a vnitřní svobodu, kterou jsme zakusili, když jsme neváhali svobodně a pokorně vyjádřit to, v čem se shodujeme, i to, co nás rozděluje, své touhy i otázky.“ Je to nadějná kompozice. A když k tomu dodáme, co určitě v tomto smyslu na synodě zaznívalo též, a na což si pomohu citátem Exupéryho: „Pravda je to, co zjednodušuje svět, a ne to, co vytváří zmatek,“ můžeme asi dodat jen amen.

-zd-